

Prognose for arbejdsmarkedets tre hovederhverv - november 2009

Arbejdsmarkedskrisen gør ondt: Jobs forsvinder som aldrig før

Væksten i industrien og servicesektoren bliver rekord lav i 2009 og kommer sig kun langsomt i de kommende år. Samtidig kommer bygge- og anlægssektoren efter alt at dømmes til at opleve fire år med negativ vækst siden 2008, hvilket aldrig før er sket i efterkrigstiden. Konsekvenserne for arbejdsmarkedet er meget alvorlige, og i alle tre hovederhverv rasler beskæftigelsen ned. Samlet set betyder krisen på arbejdsmarkedet, at næsten hver 10. job går tabt.

af arbejdsmarkedsøkonom **Erik Bjørsted**

9. november 2009

Analysens hovedkonklusioner

- Den voldsomme vækstkrise rammer bygge- og anlægsbranchen hårdt. Fra 2009-2011 mister erhvervet 34.000 personer, hvilket svarer til næsten hver femte arbejdsplads.
- Krisen og de negative vækstrater kan ligeledes mærkes i industrien. Her mister ca. 13 procent af beskæftigelsen, hvilket svarer til 53.000 færre beskæftigede.
- Samtidig oplever servicesektoren det største beskæftigelsesfald i 40 år. Erhvervet mister godt 7 pct. af beskæftigelsen, hvilket svarer til knapt 100.000 personer.
- AE og Vismændenes forslag om yderligere offentlige investeringer for 26½ mia. kr. i 2010 og 2011 vil redde knapt 20.000 jobs fordelt bredt ud i de tre hovederhverv. Over 40 procent af beskæftigelseseffekten ligger i servicesektoren, mens beskæftigelsesfaldet i bygge- og anlægssektoren helt kan bremses i 2010, hvis forslaget gennemføres.

Kontakt

Arbejdsmarkedsøkonom
Erik Bjørsted
Tlf. 33 55 77 15
Mobil 27 68 79 50
eb@ae.dk

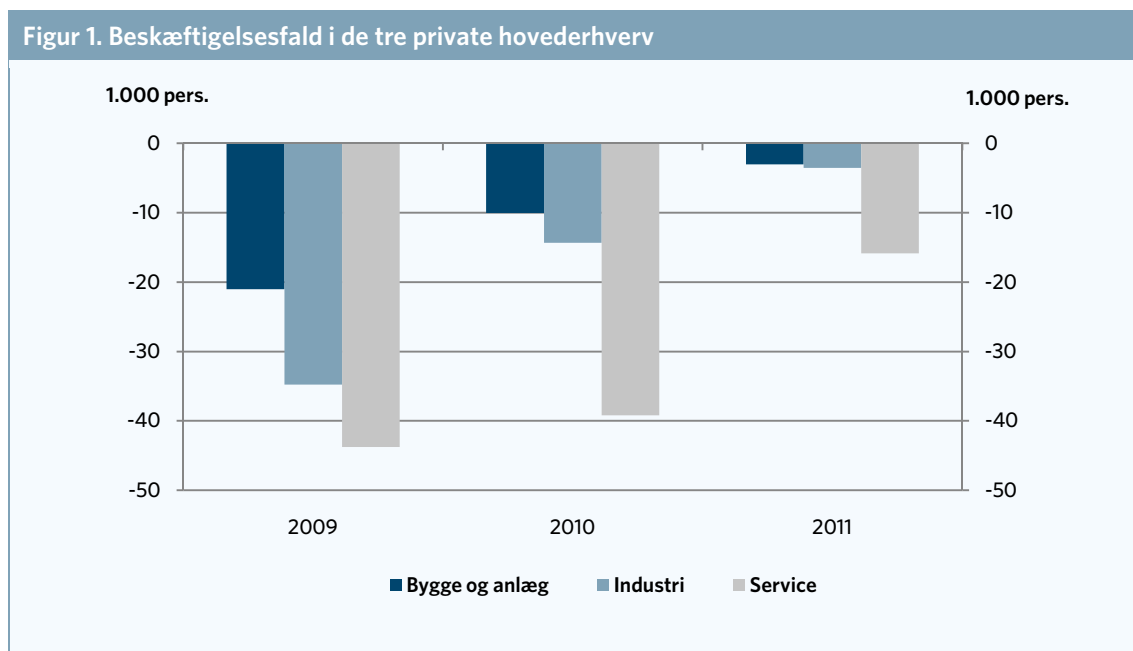
Presseansvarlig
Janus Breck
Tlf. 33 55 77 25
Mobil 40 61 34 38
jb@ae.dk

Resumé af prognosen

For de tre private hovederhverv – bygge- og anlæg, industrien og service – bliver 2009 et meget trist rekordernes år. I industrien og servicesektoren bliver væksten i 2009 på hhv. -8,8 pct. og -6 pct. Hvis tallene ikke senere revideres, er der tale om rekordstore fald for disse brancher.

Bygge- og anlægssektoren står til en negativ vækst på hele -8,4 pct. i 2009. Samtidig spår AEs prognose ingen positiv vækst for bygge- og anlægssektoren i prognoseperioden fra 2009-2011. Hvis det holder stik, kommer bygge- og anlægssektoren til at opleve negativ vækst fire år i træk siden 2008, hvilket ikke tidligere er sket i efterkrigstiden.

Figur 1 opsummerer de dramatiske beskæftigelsesfald i de tre hovederhverv.

Kilde: AE på baggrund af ADAM.

Sammenlagt går 185.000 stillinger tabt i de tre brancher fra 2009-2011. Det svarer til, at krisen næsten æder hver 10. stilling på det danske arbejdsmarked. Et så stort samlet tab af arbejdspladser er ikke set i efterkrigstiden.

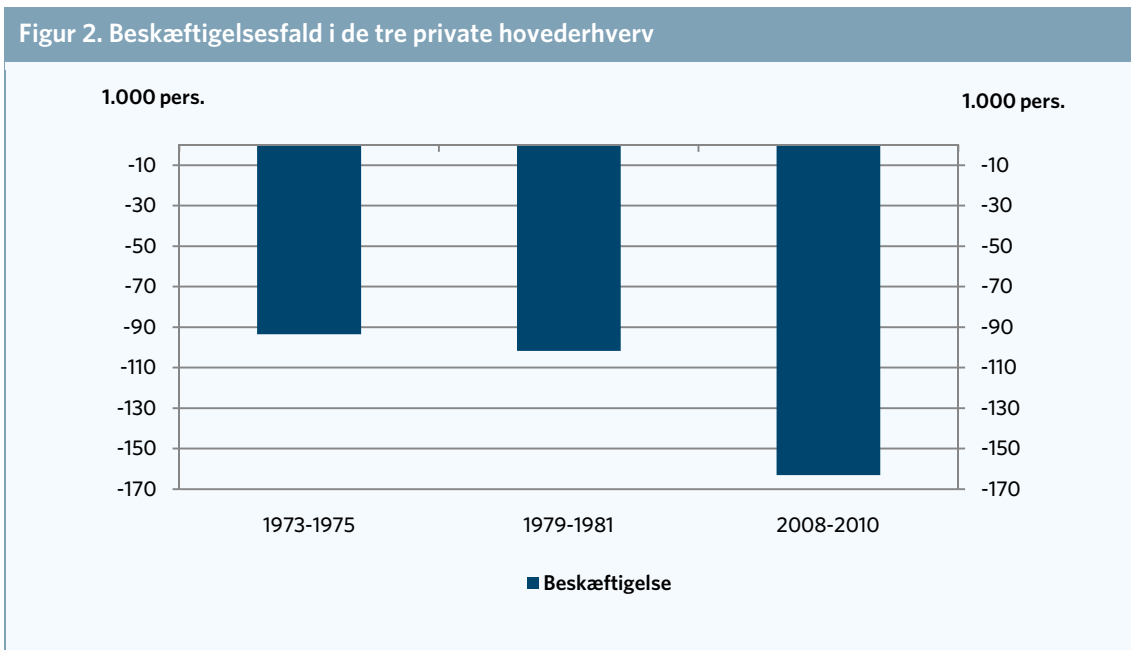
På den positive side er forventningerne i brancherne en smule mindre negative end tidligere, men der er omvendt ingen håndfaste indikationer af, at krisen er ved at slippe sit tag. Bunden ser ud til at være nået i flere af vores vigtigste samhandelspartnere, men den faldende eksport redegør kun for knapt halvdelen af faldet i BNP. Det private forbrug er fortsat stærkt underdrejet – godt hjulpet på vej af de faldende boligpriser og den stærkt stigende arbejdsløshed –, og endelig falder investeringerne drastisk, hvilket især rammer industrien og bygge- og anlægssektoren. Dertil kommer, at vi i Danmark har haft et oppustet boligmarked, hvilket gør, at helingsprocessen i økonomien tager længere tid.

Med de dystre udsigter for arbejdsmarkedet, er der brug for politisk handling. Fremrykning af offentlige investeringer på yderligere 26½ mia. kr. over de næste to år vil kunne redde i omegnen af 20.000 stillinger fordelt bredt ud over de tre hovederhverv. Over 40 pct. af beskæftigelseseffekten ligger i servicesektoren, mens faldet i bygge- og anlægsbeskæftigelsen helt kan bremses i 2010. Dermed kan man mindske risikoen for, at flere fanges i langtidsledighed med stigende strukturel ledighed til følge.

Overordnet status samt udsigter for de tre hovederhverv

BNP ventes i år at falde med knapt 4,5 pct., og ved udgangen af 2011 forventes ledigheden at være ca. 180.000 fuldtidsledige. Det er en stigning på ca. 135.000 personer, siden ledigheden bundede i 3. kvartal 2008. Beskæftigelsen i de tre private hovederhverv forventes at falde med ca. 188.000 personer fra 2009-2011. Dermed kan vi se frem til en massiv afgang fra arbejdsmarkedet, som i den sidste ende kan koste dansk økonomi dyrt.

Som figur 2 viser, bliver faldet i beskæftigelsen endnu større, end det var under oliekriserne i begyndelsen af 70'erne og 80'erne. Næsten hver 10. arbejdsplads i de tre private hovederhverv vil gå tabt under denne krise.

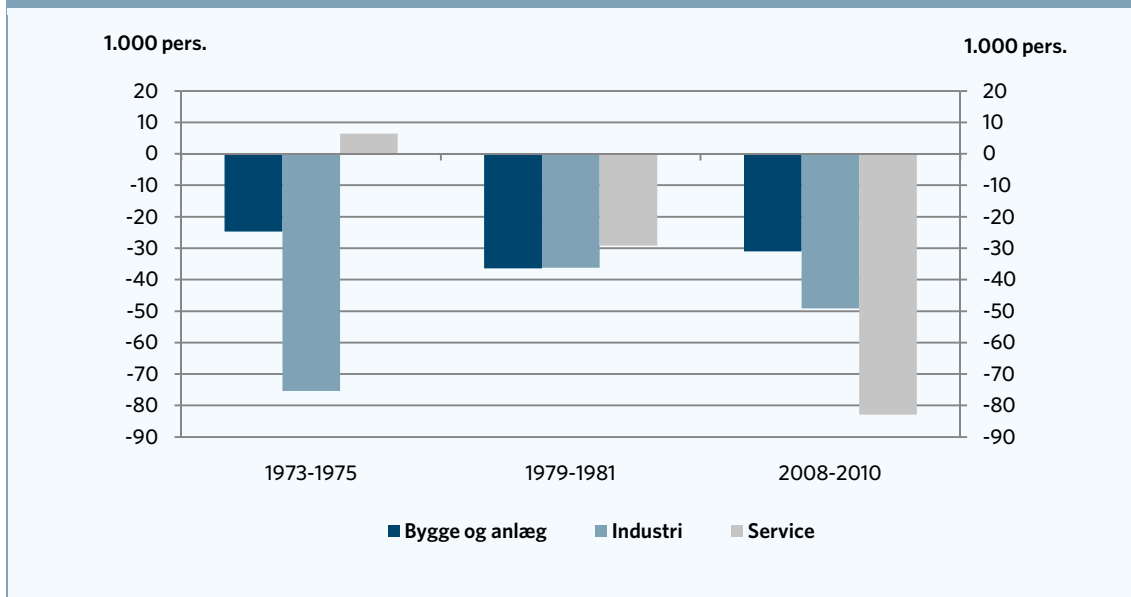

Kilde: AE på baggrund af ADAM.

Krisen rammer meget bredt, og kan derfor aflæses i udsigterne for alle de tre private hovederhverv. Væksten bliver i 2009 negativ i alle tre hovederhverv med dramatisk faldende beskæftigelse til følge. Industrien mister 13 pct. af beskæftigelsen og servicesektoren mister 7 pct. af beskæftigelsen. Hårdest ramt bliver dog bygge- og anlægssektoren, hvor næsten hver femte arbejdsplads vil gå tabt (18 pct.). Dermed mister bygge- og anlægsbranchen hele den beskæftigelsesfremgang, som er opnået siden 2004. Dette meget store tab af arbejdspladser skal ikke mindst ses i lyset af, at væksten i bygge- og anlægssektoren ikke forventes at blive positiv i løbet af prognoseperioden. Dermed kommer bygge- og anlægssektoren til at opleve fire år i træk siden 2008 med negativ vækst, hvilket ikke er set før.

Som nævnt rammer krisen meget bredt, og hvor det ved tidligere kriser primært var bygge- og anlægssektoren og industrien som tabte arbejdspladser, lider også servicesektoren ved denne krise langt mere alvorlige tab af arbejdspladser. Det viser figur 3. Faldet i servicebeskæftigelsen frem mod 2010 bliver omtrent dobbelt så stort, som under den anden oliekrise. Under den første oliekrise var beskæftigelsen i servicesektoren stort set ikke påvirket af krisen.

Figur 3. Beskæftigelsesfald i de tre erhverv

Kilde: AE på baggrund af ADAM.

At servicesektoren sammenlignet med tidligere kriser bliver så hårdt ramt hænger sammen med, at produktiviteten i servicesektoren har været faldende tre år i træk. Samtidig rammer krisen i bygge- og anlægssektoren og industrien, servicesektoren hårdere i dag end tidligere, fordi en langt større del af servicesektoren i dag leverer produktionsinput til bygge- og anlægsbranchen og industrien.

Nu da konjunkturerne er vendt, og vækstudsigterne tegner meget dårlige, er virksomhederne begyndt at afskedige medarbejdere i større omfang. Det betyder, at produktiviteten igen må ventes at stige i de tre private hovederhverv.

Produktiviteten har de sidste par år været lav i alle de tre private hovederhverv. Den lave produktivitet skyldes formentlig, at virksomhederne af frygt for at mangle arbejdskraft har tøvet med at afskedige deres ansatte, selvom konjunkturvendingen har været i gang siden slutningen af 2007. Det har haft den konsekvens, at produktiviteten direkte er faldet i flere brancher. Andre forklaringer på den sløje produktivitetsudvikling er, at flere fra de svage grupper er kommet i beskæftigelse, og at der har været en kraftig stigning i antallet af beskæftigede fra udlandet. Disse grupper har som udgangspunkt ikke den samme produktivitet som deres allerede ansatte kollegaer. Hvis man f.eks. har været langtidsledig, skal man til at begynde med oplæres.

Beskæftigelsesudsigter for industrien

Indikatorerne for industrien peger på en fortsat og markant nedgang i branchen. Industrien forventes således at miste op imod 54.000 stillinger i perioden 2009-2011, hvilket svarer til godt 13 pct. af beskæftigelsen. Det fremgår af figur 4.

Figur 4. Beskæftigelsen i industrien

Anm.: Stregen i figuren markerer prognosens begyndelse.
 Kilde: AE på baggrund af ADAM.

Disse udsigter bakes op af beskæftigelsesindikatoren for industrien og de seneste beskæftigelsestal på baggrund af Nationalregnskabet (NR) fra Danmarks Statistik. Som det fremgår af figur 5, ligger beskæftigelsesindikatoren på et meget lavt negativt niveau, og fra 1. kvartal 2009 til 2. kvartal 2009 faldt beskæftigelsen i industrien iflg. NR med 12.000 personer. Fra 1. halvår 2008 til 1. halvår 2009 er beskæftigelsen i industrien faldet med 30.000 personer, hvilket er en nedgang på 7,2 pct. Dermed har industrien næsten sat dobbelt så mange arbejdspladser over styr, som man genvandt efter 2005 i kølvandet på den bristede IT-boble.

Figur 5. Beskæftigelsesindikator

Anm.: Beskæftigelsesindikatoren afspejler virksomhedernes vurdering af udviklingen i måneden og de foregående to måneder.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

Beskæftigelsesindikatoren er knapt så negativ som tidligere, selvom pilen fortsat peger nedad. De største kvartalsvise fald i beskæftigelsen ser ud til at være overstået, men der udestår imidlertid et langt

sejt træk endnu, før beskæftigelsen i industrien kan forventes at stige igen, idet væksten de kommende år bliver meget beskeden i industrien. Der er en stærk nedadgående trend i industriens beskæftigelse, hvorfor det kræver en ret stor vækst på over 2 pct., for at beskæftigelsen ikke falder. En sådan udvikling er der ikke udsigt til før efter 2011.

Ordrebeholdningen, som er en indikator for den fremtidige produktion i industrien, ligger stadigvæk på et meget negativt niveau. Samtidig ventes egenproduktionen ventes at falde med hele 8,8 pct. og kun komme sig langsomt i de kommende år. Det er det største fald i nyere tid. Ikke engang oliekriserne eller kartoffelkuren i 1987 resulterede i lige så store fald i egenproduktionen i industrien.

Tabel 1 viser nøgletallene for industrien. Det store fald i egenproduktionen i 2009 drives primært af faldende forbrug, faldende eksport og faldende investeringer.

Tabel 1. Nøgletal for industrien				
	2008	2009	2010	2011
Realvækst i procent, kædede mængder				
Privat forbrug	-1,3	-5,0	2,0	1,5
Maskininvesteringer	-3,4	-14,0	-6,0	3,5
Industrilagre, vækstbidrag	0,6	-2,5	1,9	0,2
Vareeksport	-0,5	-10,8	2,6	4,2
Værditilvækst	-1,9	-8,8	0,5	1,5
Vækst i procent				
Produktivitet	-3,5	0,0	4,4	2,5
	Niveau		Ændring	
Beskæftigelse (1.000 personer)	399	-35	-14	-3,5

Anm.: Produktiviteten er målt som produktionen pr. ansat.
 Kilde: AE på baggrund af ADAM.

Faldet i investeringerne i maskiner, software mv. skal ses i lyset af den økonomiske krise, herunder faldende kapacitetsudnyttelse, faldende ordreindgang og fald i eksporten. Hertil kommer, at erhvervslivets investeringer ligeledes bliver ramt negativt af stramninger i kreditvilkårene og højere finansieringsomkostninger, som finanskrisen har ført med sig.

Faldet i det private forbrug er i høj grad et produkt af et fald i forbrugskvoten. Husholdningerne ventes i de kommende år at forbruge en betydelig mindre andel af deres disponible indkomst sammenlignet med tidligere år. Faldet i forbrugskvoten afspejler de faldende boligpriser, der formindsker husholdningernes formuer og den stigende arbejdsløshed samt forventningerne om en fortsættelse af denne udvikling.

En række faktorer trækker dog privatforbruget i en positiv retning. Den aftagende inflation har løftet reallønnen og styrket husholdningernes købekraft. Ligeledes vil skattelettelserne fra 2010 øge de disponible indkomster, men især for de rigeste.

Hertil kommer de faldende renter, der også styrker husholdningernes forbrugsmuligheder. Fortsat usikkerhed på finansmarkederne har dog holdt den rente, husholdningerne i praksis møder, oppe, lige-

som det forventes, at ikke alle husholdninger, der ønsker at låne, har mulighed for det. Effekten af de lavere renter ventes først for alvor at slå igennem fra næste år.

Samlet set er der derfor en række engangseffekter i 2010, som gør, at vi vækstmæssigt ligger lidt højere på det private forbrug i 2010 end i 2011.

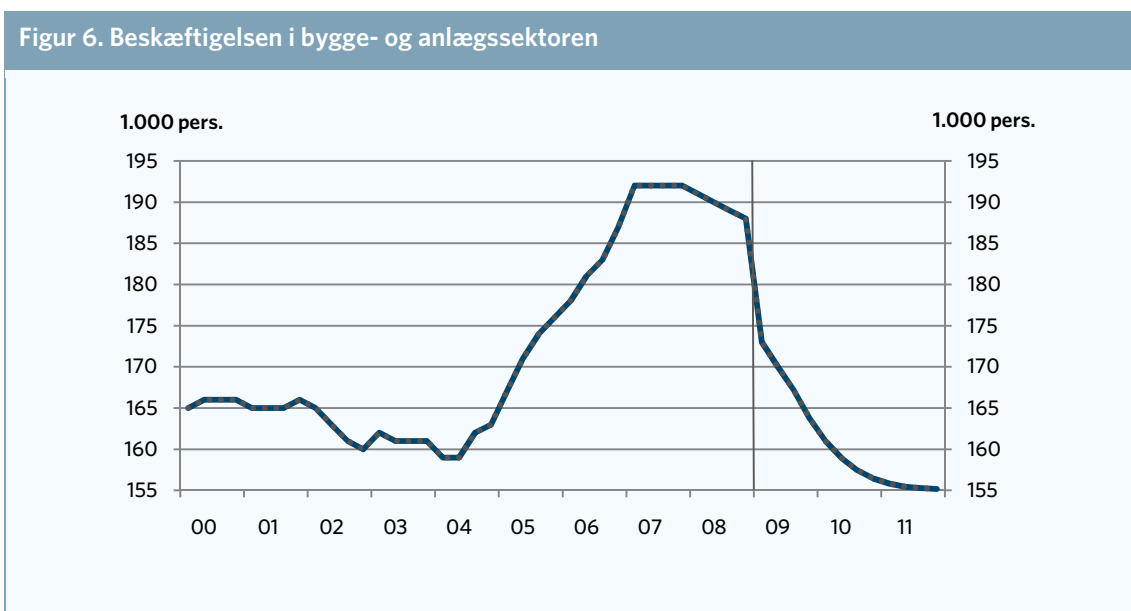
Endelig er der blevet tæret en del på industriens lagre, hvilket også er med til at forklare det meget store fald i industriens egenproduktion i 2009. I nedgangstider er det meget normalt at skruer ned for produktionen og i stedet efterkomme efterspørgslen via ens lagre. Industrien får langsomt positiv vækst igen i 2010 og 2011 i takt med, at eksporten og det private forbrug stiger igen. I løbet af 2010 vil industrien formentlig også genopbygge sine udtømte lagre igen. Genopbygningen af lagrene vil imidlertid kun have en midlertidig positiv effekt på væksten i industrien. Så snart lagerne igen har en passende størrelse, bortfalder den positive effekt lagrene har på væksten i industrien. Faldet i investeringerne i 2010 er med til at holde væksten i industrien under 1 pct.

Med det meget store fald i industriens egenproduktion i 2009 og de beskæftigelsesfald, vi har været vidne til indtil nu, forventes ingen nævneværdig produktivitsfremgang i 2009. Produktiviteten forventes dog at stige pænt igen i både 2010 og 2011.

Beskæftigelsesudsigter for bygge- og anlægssektoren

Bygge- og anlægssektoren står samlet set til at miste mere end hele den fremgang, som har været højest på arbejdsmarkedet siden 2005. Næsten hver femte arbejdsplads forsvinder, og der er udsigt til negativ vækst i hele prognoseperioden 2009-2011. Dermed kommer bygge- og anlægssektoren til at opleve fire år i træk siden 2008 med negativ vækst. Dette er aldrig tidligere set.

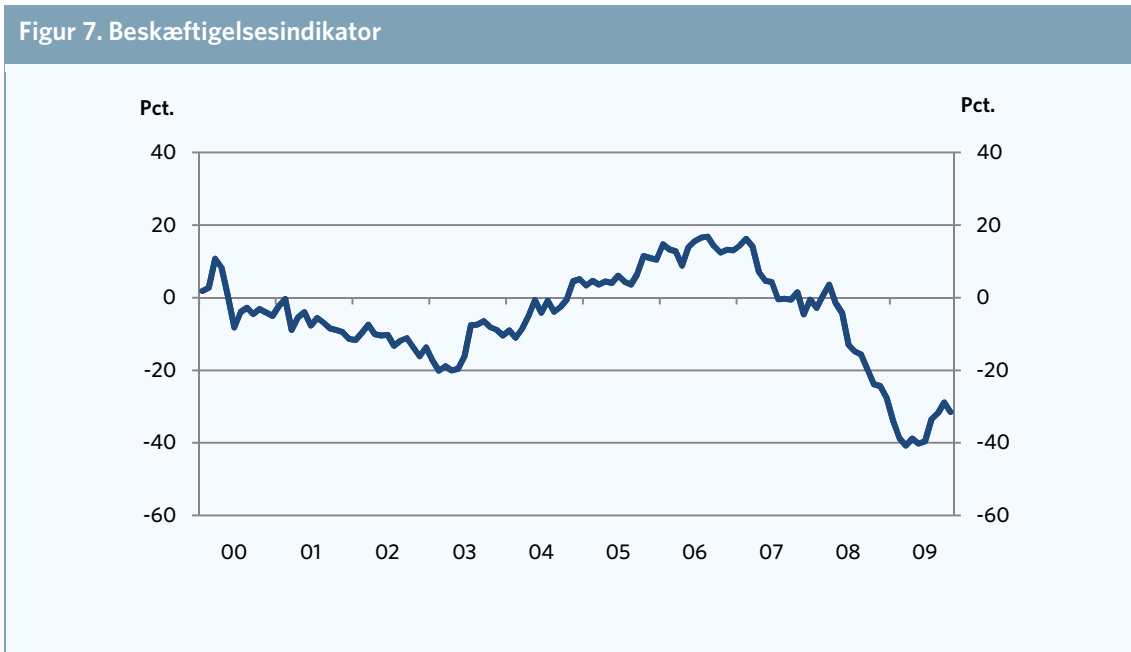
Figur 6 viser beskæftigelsesudviklingen i bygge- og anlægsbranchen.

Anm.: Stregen i figuren markerer prognosens begyndelse.
 Kilde: AE på baggrund af ADAM.

Fra 1. halvår 2008 til 2. halvår 2009 mistede bygge- og anlægsbranchen næsten 19.000 arbejdspladser, hvilket svarer til 10 pct. af arbejdspladserne. Ligesom for industrien er de største beskæftigelsesfald forhåbentlig overstået, men der udestår stadigvæk store tab af arbejdspladser i bygge- og anlægssektoren pga. den faldende egenproduktion i de kommende år.

Beskæftigelsesindikatoren i byggeriet er da også fortsat meget negativ, hvilket er vist i figur 7.

Anm.: Beskæftigelsesindikatoren afspejler virksomhedernes vurdering af udviklingen i måneden og de foregående to måneder.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

Som følge af de mange afskedigelser i bygge- og anlæg vokser produktiviteten i branchen. Det betyder, at man får indhentet en del af det produktivitetsefterslæb, som er blevet skabt i 2007 og 2008, hvor produktivitetsvæksten var negativ. Nøgletallene for bygge- og anlægssektoren er vist i tabel 2.

Tabel 2. Nøgletal for bygge- og anlægssektoren

	2008	2009	2010	2011
Realvækst i procent, kædede mængder				
Boliginvesteringer	-9,8	-18,0	-7,0	1,2
Øvrige bygge- og anlægsinvesteringer	-1,7	-5,0	-2,0	0,0
Værditilvækst	-6,1	-8,4	-3,0	-0,2
Vækst i procent				
Produktivitet	-5,1	3,0	3,1	1,8
Niveau 1000 pers.		Ændring 1.000 pers.		
Beskæftigelse	190	-21	-10	-3

Anm.: Produktiviteten er målt som produktionen pr. ansat.
 Kilde: AE på baggrund af ADAM

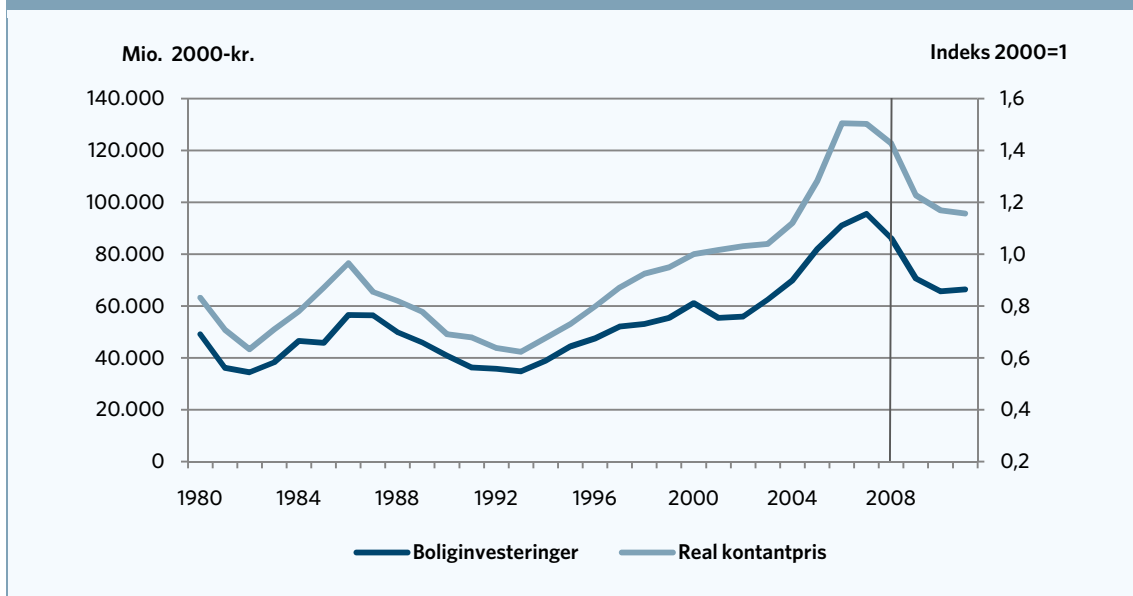
Boliginvesteringerne er sammen med de øvrige bygge- og anlægsinvesteringer det, der driver væksten i bygge- og anlægssektoren. Indikatorerne peger på et meget kraftigt fald i boliginvesteringerne i 2009 – en tendens som fortsætter ind i 2010. Det skyldes bl.a. de kraftigt faldende huspriser, og at det er sværere at låne penge pga. bankernes mere tilbageholdende adfærd, når der skal lånes penge ud. Endelig kommer boliginvesteringerne fra et meget højt niveau.

Faldet i boliginvesteringerne og de øvrige bygge- og anlægsinvesteringer medfører, at væksten i bygge- og anlægsbranchen bliver negativ. Udsigterne for bygge og anlæg er derfor negativ vækst i hele prognoseperioden.

Indikatorerne understøtter klart disse forventninger. Virksomhedernes vurdering af den samlede ordrebeholdning i sektoren kan give et billede af den fremtidige udvikling i produktionen. Vurderingen af ordrebeholdningen i bygge- og anlægssektoren har været faldende de seneste par år og har været negativ siden starten af 2008. Indikatoren har aldrig ligget på et lavere niveau end nu.

En anden indikation af, at væksten bliver negativ, er som nævnt boliginvesteringerne. Disse forventes at falde kraftigt i løbet af 2009 og 2010. Først i 2011 begynder investeringerne at stige meget svagt igen. Denne udvikling skal ses i lyset af udviklingen i den reale kontantpris (prisen på énfamiliehuse korrigeret for boliginvesteringsprisen). Jo dyrere det er at købe et nyt hus i forhold til at få bygget et nyt, jo højere vil boliginvesteringerne være. Historisk har der været en meget pæn sammenvariation mellem den reale kontantpris og boliginvesteringerne. Det viser figur 8.

Figur 8. Udviklingen i den reale kontantpris og boliginvesteringerne

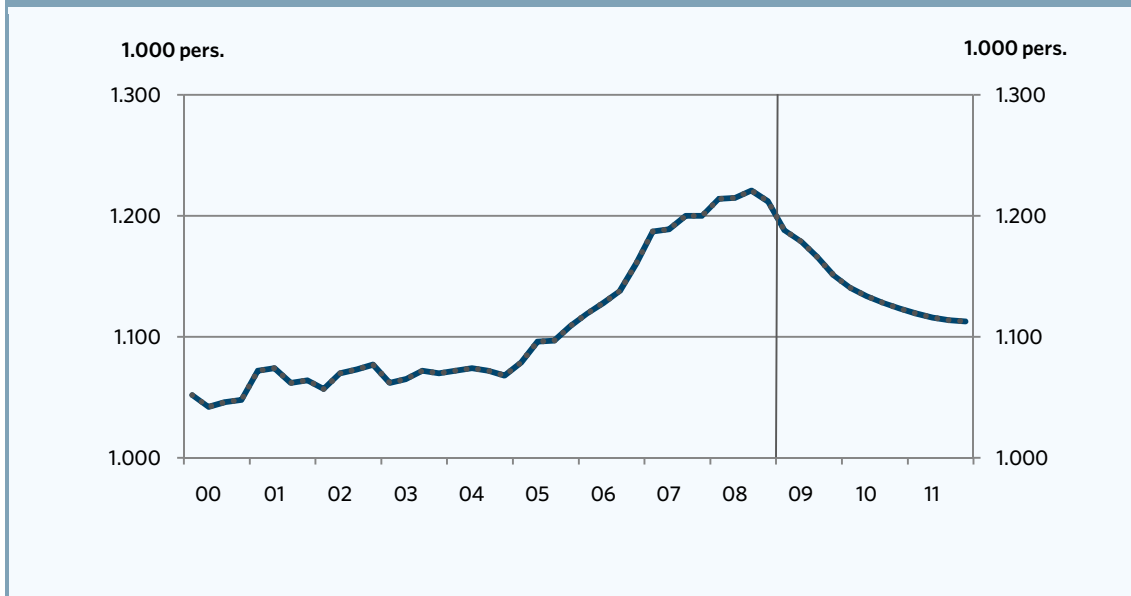
Anm.: Stregen i figuren markerer prognosens begyndelse.
 Kilde: AE på baggrund af ADAM.

Vi forventer, at boligmarkedet vender i løbet af 2010, hvorefter kontantprisen stiger svagt. I takt med at boligpriserne begynder at stige igen, begynder boliginvesteringerne ligeledes at stige svagt igen.

Beskæftigelsesudsigter for servicesektoren

Servicesektoren har de sidste mange år haft uafbrudt fremgang og har stort set ikke været påvirket af nedgange i økonomien de sidste 40 år. Dog havde servicesektoren en mindre tilbagegang under anden oliekrise, hvor 30.000 stillinger gik tabt fra 1980 til 1981, svarende til ca. 3 pct. færre beskæftigede. Ved denne krise står servicesektoren til store lussinger med et tab på godt 7 pct. af de beskæftigede, hvilket svarer til 100.000 stillinger. Det viser figur 9.

Figur 9. Beskæftigelsen i servicesektoren

Anm.: Stregen i figuren markerer prognosens begyndelse.
 Kilde: AE på baggrund af ADAM.

Den kraftigt faldende beskæftigelse skyldes, at væksten i servicesektoren forventes at blive rekord negativ i 2009 og kun svagt positiv i 2010 og 2011. Dertil kommer, at produktivitetsvæksten i servicesektoren har været negativ siden 2006. I forhold til, hvad servicesektoren har skullet lave, har der været for mange mennesker ansat, og det er ikke holdbart i længden. Det kommer til at koste i den anden ende, når krisen for alvor kradser, som den gør nu.

Beskæftigelsen er i servicesektoren faldet med ca. 42.000 personer fra den toppede i 3. kvartal 2008 til 2. kvartal 2009, men der venter stadigvæk servicesektoren meget store beskæftigelsesfald. Hvis produktivitetsefterslæbet i servicesektoren skal indhentes, skal der fyres flere endnu og samtidig reagerer servicesektoren sidst af alle sektorer på ændringer i væksten, idet det typisk tager længere tid at afskedige folk i servicesektoren.

Forventningen til beskæftigelsesudviklingen bekræftes af, at beskæftigelsesindikatoren i servicesektoren fortsat ligger på et meget negativt niveau.

Figur 10. Beskæftigelsesindikator

Anm.: Beskæftigelsesindikatoren afspejler virksomhedernes vurdering af udviklingen i måneden og de foregående to måneder.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

Tabel 3 viser nøgletallene for servicesektoren. Vi forventer som nævnt negativ vækst i servicesektoren i 2009 – egenproduktionen forventes i år at falde med ca. 6 pct. Væksten i 2010 og 2011 bliver kun svagt positiv, og det vil som nævnt efter alt at dømme være for lidt til at trække beskæftigelsen med op, hvis produktivitetsefterslæbet, der er skabt siden 2006, skal indhentes. I perioden 2000-2008 har servicesektoren været i stand til at skabe beskæftigelsesvækst med en vækst på lige under ½ pct. Hvis beskæftigelsen i servicesektoren begynder at stige ved så lav en vækst indhentes produktivitetsefterslæbet ikke, og servicesektoren vil da efter alt at dømme have et alvorligt produktivetsproblem. Tidligere skulle der en vækst til over 1½ pct., før beskæftigelsen ikke faldt i servicesektoren.

Tabel 3. Nøgletal for servicesektoren

	2008	2009	2010	2011
Realvækst i procent, kædede mængder				
Privat forbrug	-0,2	-5,0	2,0	1,5
Off. Vare- og tjenestekøb.	0,9	2,0	3,4	2,3
Tjenesteeksport (ex søtransport)	4,3	-1,5	1,8	4,2
Værditilvækst	-1,2	-6,0	1,0	1,7
Vækst i procent				
Produktivitet	-2,8	-2,8	4,0	3,0
Niveau, 1.000 pers.		Ændring, 1.000 pers.		
Beskæftigelse (1.000 personer)	1.366	-44	-39	-16

Anm.: Produktiviteten er målt som produktionen pr. ansat.
 Kilde: AE på baggrund af ADAM.

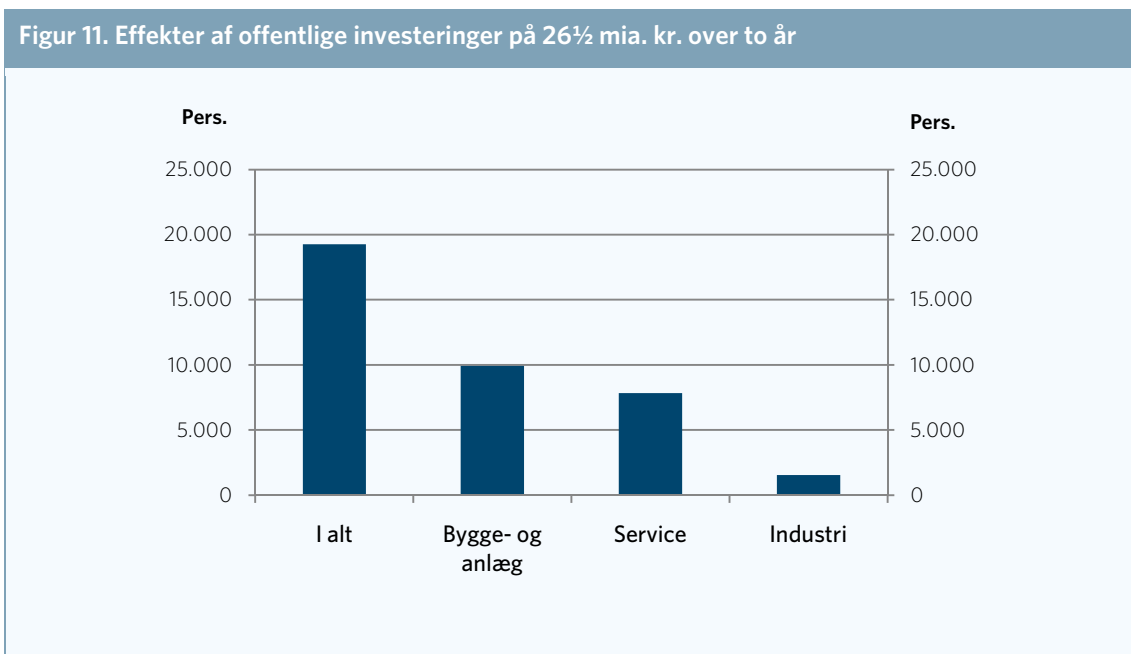
Væksten i servicesektoren er drevet af det private forbrug, som falder meget kraftigt i 2009. Dertil kommer, at tjenesteeksporten ventes at falde i år. Endelig er servicesektoren påvirket af nedgangen i bygge- og anlægssektoren og industrien, fordi servicesektoren leverer en masse produktionsinput til disse brancher.

Opsvinget kan ikke trække gang i arbejdsmarkedet – brug for økonomisk førstehjælp

Dansk økonomi befinder sig i en ekstraordinær dårlig situation, og der er udsigt til et forkølet opsving efter bunden nås i andet halvår 2009. Opgangen er ikke kraftig nok til at trække arbejdsmarkedet med op, hvorfor der er brug for handling her og nu.

Den aktuelle krise kan have meget triste langsigtede virkninger på dansk økonomi. AE har beregnet, at der er en reel risiko for at langtidsledigheden fordobles fra 2009 til 2010, hvilket samtidig øger risikoen for, at den strukturelle ledighed igen begynder at stige, ligesom der er risiko for, at svage grupper udstødes fra arbejdsmarkedet. Det kan koste dyrt på den finanspolitiske holdbarhed.

En målrettet vækstpakke med fokus på offentlige bygge- og anlægsinvesteringer kan tage toppen af denne kedelige udvikling. Hvis der investeres for yderligere 26½ mia. kr. over de to næste år, kan man redde i omegnen af 20.000 stillinger. Investeringerne vil ikke kun gavne bygge- og anlægssektoren – hele 41 pct. af beskæftigelseseffekten vil eksempelvis ligge i servicesektoren. Det viser figur 11.

Kilde: AE på baggrund af ADAM.

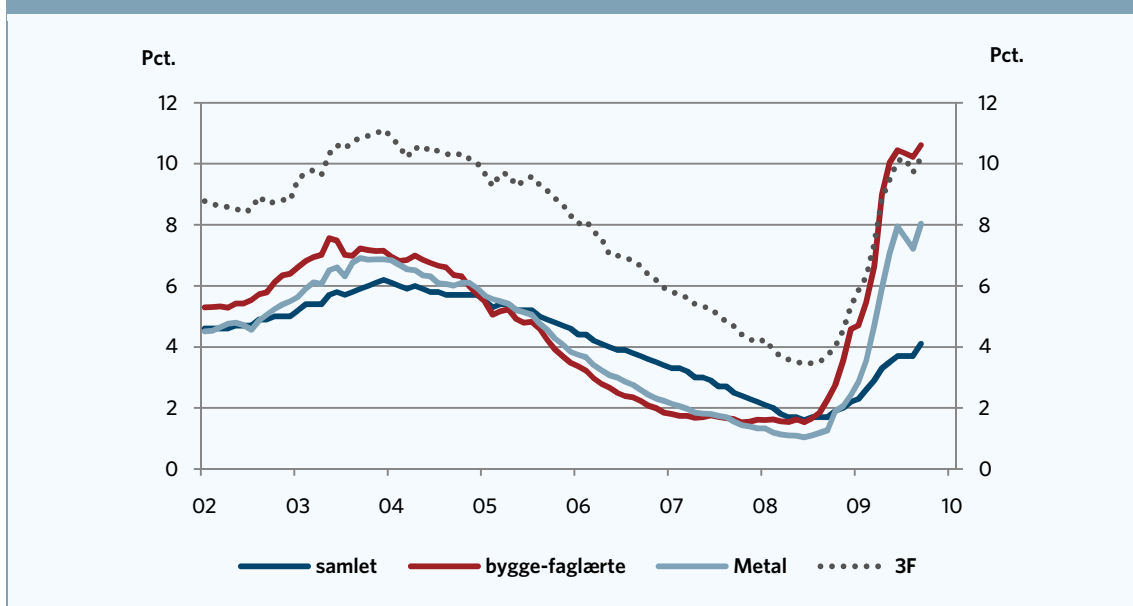
En sådan vækstpakke vil derudover kunne stoppe det meget voldsomme beskæftigelsesfald i bygge- og anlægssektoren i 2010, hvor hver femte stilling ellers ser ud til at gå tabt, hvis der ikke handles. Figur 12 viser arbejdsløsheden for udvalgte a-kasser. Som det fremgår, har arbejdsløsheden i byggefagene allerede passeret 10 pct.

I det lys er der ingen fare for overophedning i bygge- og anlægsbranchen ved at iværksætte en målrettet vækstpakke. Der er masser af ledige hænder, og dermed masser af kapacitet, til at iværksætte offentlige bygge- og anlægsinvesteringer. Af samme årsag vil der ikke blive suget arbejdskraft fra andre

sektorer, ligesom ledigheden blandt byggefaglærte fortsat vil være høj selv, hvis vækstpakken gennemføres. Faren for uholdbare lønstigninger i bygge- og anlægssektoren, som evt. ville kunne brede sig til andre sektorer, er derfor ikke til stede. Dertil kommer, at der er udsigt til negativ vækst i bygge- og anlægsbranchen helt frem til 2011.

Den eksplosive stigning i ledigheden i forhold til den samlede ledighed er også kendetegnene for fagforbundene 3F, som aktuelt har en arbejdsløshedsprocent over 10 pct. og Metal, hvor ca. 8 pct. er arbejdsløse. Med så høje ledighedsprocenter og vækstudsigter for industrien og service, som tilsiger at væksten bliver rekordnegativ i 2009 og knapt når normalen i årene efter, er det igen svært at tale om fare for overophedning.

Figur 12. Ledigheden i udvalgte a-kasser

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.
 Anm: Egen sæsonkorrektion.

Der er samtidig et udbredt behov for at gøre noget ved vedligeholdelseefterslæbet på offentlige bygninger og almennyttige boliger. Offentlige bygninger kan gøres mere energirigtige og endelig kunne man, som vismændene har forslået, yde tilskud til private investeringer til CO2-besparende foranstaltninger.

Offentlige investeringer kan imidlertid ikke stå alene. Det er nødvendigt at opprioritere den aktive arbejdsmarkedspolitik markant. Aktiveringsgraden ligger fortsat på et meget lavt niveau, og hvis der ikke bliver rettet op på denne situation, risikerer vi, at flere havner i langtidsledighed, eller i værste fald helt mister fodfæstet på arbejdsmarkedet.

Endelig skal unge uden uddannelse, som mister deres arbejde, i gang med en uddannelse med det samme. Sideløbende hermed skal være bedre muligheder for voksen- og efteruddannelse, sådan at arbejdsstyrken rustes til de opgaver, der venter på den anden side af krisen. Arbejdsløse som har holdt deres kompetencer ved lige eller lige frem har udvidet dem, får lettere ved at vende tilbage i beskæftigelse. Samtidig får samfundet gavn af den øgede produktivitet, der følger med arbejdsstyrkens højere uddannelsesniveau.